

Nr 329

Av herr Arvidson m. fl., angående gruppindelning i ämnet maskinskrivning i folkskolan.

Skolöverstyrelsen har i sina anslagsäskanden för budgetåret 1957/58 begärt, att vid undervisningen i maskinskrivning i folkskolan få tillämpa gruppindelning efter de grunder som gäller för yrkeskunskap, oavsett om ämnet ingår i yrkeskunskapen eller förekommer som fristående ämne. Förslaget innebär, att klassavdelningar som omfattar mer än 16 elever efter medgivande av statens folkskoleinspektör skulle kunna uppdelas i två grupper. Enligt överstyrelsens beräkningar skulle en sådan delning medföra en kostnadsökning av i runt tal 270 000 kronor. Kungl. Maj:t har icke ansett sig kunna förorda förslaget (statsverkspropositionen, bilaga 10, s. 554 och 559).

Maskinskrivning är ett ganska nytt ämne inom den obligatoriska skolan. I den mån det förekommit där har det oftast varit inom ämnet yrkeskunskap i folkskolans avslutningsklasser och i de yrkesbetonade fortsättnings-skolorna för handel. Färdighet i maskinskrivning har emellertid blivit nödvändig inte bara för dem som är verksamma inom kontor och handel. De flesta människor, var de än arbetar, har behov av att då och då klart och lättläst kunna meddela sig i skrift. Att kunna skriva maskin hör numera till en god allmänbildning. Ämnet har de senaste åren snabbt ökat i betydelse inom skolan. I försöksskolorna har det sin givna plats liksom inom folkskolans yrkeskunskap. Redan i klass 7 i enhetsskolan är maskinskrivning ett vanligt och omtyckt ämne, liksom i 1947 års försöksskolor i Stockholm, där maskinskrivning under en följd av år varit obligatoriskt ämne i sjunde klassen av den praktiska linjen. Erfarenheterna från försöksverksamheten har således givit vid handen, att ämnet med stor fördel kan tas upp redan innan man hinner fram till den egentliga yrkesförberedelsen i skolan. Bortsett från det värde maskinskrivningen har som allmänbildning och som yrkesförberedelse, har ämnet i skolan visat sig vara en utmärkt stimulans i arbetet. Detta sistnämnda är nog så viktigt i klasser, där skolledan ofta är ett allvarligt problem.

I försöksskolorna — liksom för övrigt i de praktiska realskolorna och vid de inbyggda praktiska realskollinjerna — kan skolöverstyrelsen medge delning av undervisningsavdelning, om elevantalet uppgår till minst 17. Samma delningsregler gäller, då maskinskrivning ingår i yrkeskunskapen i folkskolan.

Erfarenheterna av undervisningen i maskinskrivning i 1947 års skolor har varit synnerligen gynnsamma. Nybörjarundervisningen i klass 7, där

gruppindelning förekommit, har visat sig vara ett gott underlag för en fortsatt undervisning, som på kort tid kunnat leda till höga betyg enligt de fordringar som tillämpas vid handelsskolorna och av Samfundet för affärsutbildning. Mot bakgrunden av de positiva erfarenheterna i 1947 års skolor begärde Stockholms folkskoledirektion att från och med läsåret 1956/57 få införa maskinskrivning som obligatoriskt ämne i samtliga sjunde klasser i folkskolan. De nya timplanerna fastställdes av skolöverstyrelsen, som dock inte hade bemyndigande att medge delning av klassavdelning.

Enligt de nya timplanerna för folkskolan bedrivs undervisning i maskinskrivning med hela klassavdelningar, d.v.s. med 30—35 elever eller mera samtidigt. I andra jämförbara ämnen såsom hemkunskap, laborationer och slöjd däremot är delning medgiven i alla skolformer.

När maskinskrivning tas upp som nytt ämne för eleverna på folkskolans högstadium, fordras i detta ämne mera individuell handledning än i något annat ämne på samma skolstadium. I klasser med 35 elever eller mera kan en lärare under en dubbeltimme ägna i genomsnitt två minuter åt varje elev. Det säger sig självt att man under sådana förhållanden inte kan föra fram de duktiga eleverna till det goda resultat som deras förmåga medger, helt enkelt därför att man inte hinner gå igenom nya moment tillräckligt snabbt. Inte heller hinner man syssla så mycket med de svagare eleverna, att de kan få en riktig uppfattning om maskinskrivningens grunder och om värdet av att ha åtminstone någon färdighet i ämnet.

Till det svaga undervisningsresultatet kommer så i de stora klassavdelningarna högre kostnader för reparation och underhåll av maskinuppsättningen. Skrivmaskiner, stolar och bord i en sal för 36 elever kostar för närvarande 25 000 kronor i inköp. Slutligen har det visat sig, att just i detta ämne de stora klassavdelningarna medfört mycket starka påfrestningar på lärarna. Förhållandena har redan medfört uppsägningar och sjukskrivningar i betydande omfattning.

Med nuvarande villkor för undervisningen i maskinskrivning i folkskolan kan man inom åtskilliga skoldistrikt tvingas begära ändring i timplanerna, så att ämnet begränsas att förekomma endast inom yrkeskunskapen, där delning redan är medgiven. En inskränkning av undervisningen i ämnet skulle innebära ett allvarligt steg bakåt i utvecklingen, och skolan skulle gå miste om ett stimulerande ämne, som har betydelse både som allmänbildning och som yrkesförberedelse.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställer vi,

att riksdagen måtte besluta om gruppindelning i ämnet maskinskrivning i folkskolan i enlighet med av skolöverstyrelsen föreslagna grunder.

Stockholm den 26 januari 1957

Stellan Arvidson

Elis Håstad

Margit Vinge